

PERSONVERNLOVGIVNING

Høringsseminar om matrikkel og grunnbok

25.06.2012

Datatilsynet

Braar Larsen, senioringeniør

Agenda

Innledning

- Kort om personvern
- Datatilsynets rolle og virkemidler

Personvernlovgivningen

- Virkeområde og lovgivning
- Behandlingsgrunnlag
- Ansvar
- Internkontroll og informasjonssikkerhet

Personvern for matrikkel og grunnbok

- Formidling av offentlig informasjon
- Formidling av matrikkel
- Formidling av tinglysing
- Noen detaljer / uklarheter

Personvern

- En grunnleggende rettighet for individet i forhold til samfunnet på samme måte som menneskerettigheter, er et EU-direktiv
- Beskytter individets rett til å utøve kontroll med den informasjonen som beskriver personen
 - Rett til informasjon om hvilke opplysninger som behandles og hvordan disse opplysningene blir behandlet.
 - Samtykke er det ideelle behandlingsgrunnlag
- Beskyttelse av fysisk og psykisk integritet
 - Samspill mellom normer og regelsett – etikken et sentralt element
 - Taushetsplikten er grunnleggende i offentlig forvaltning

For grunnbok og matrikkel er utfordringen for den enkelte å kjenne til og ha kontroll med opplysningene og kunnskap om hvordan opplysningene spres og blir brukt

Personvernutfordringer i dagens digitale samfunn:

- **Den "sentrale databasen"**
 - Trusselen fra "storebror ser deg" er den klassiske årsak til at personvernlovgivning ble satt på agenden for 30 år siden.
- **Elektroniske sporing av "all din ferd"**
 - Det elektroniske dagligliv danner spor som kan lagres, gjenfinnes og sammenstilles til å utgjøre en minst like stor trussel som basen med fakta om den enkelte.
- **Spredning av opplysninger og personprofiler**
 - Internett gir det offentlige nye muligheter til spredning av opplysninger hvor kontrollen med opplysningenes bruk gjør det vanskelig for den enkelte å ivareta sine retigheter
 - Sammenstillinger av ulike opplysninger muliggjør uheldige personprofiler.

Datatilsynet forsøker å bidra til en vanskelig balanse mellom personvern i forhold til teknologiske muligheter .

Hvem vil du dele dine egne opplysninger med, hva er din terskel for samtykke?

- Navn, adresse, telefon, kjønn
- Inntekt, formue, sivilstatus
- Vaner, adferd, holdninger
- Legning, rusvaner
- Helseplager, strafferegister
- Det private rom
- Indre tanker, intime detaljer

Samtykke er det ideelle grunnkravet for å enhver behandling, dette supplerer lovpålagte regler – ønsker du at enhver skal ha kjennskap til dine lån uavhengig av om han har behov for dette eller ikke?

Datatilsynets virkemidler

- Samfunnspåvirkning
- Råd og veiledning
- Tilsyn og sanksjon
- Saksbehandling
(regulering / vilkår)

- Uavhengig forvaltingsorgan
- Leder Bjørn Erik Thon, 30 faste stillinger
- Klageinstans er personvern-nemnda

I dag er min hovedrolle råd og veiledning og deltagelse i samfunnspåvirkning

Personvernlovens virkeområde

- **Loven gjelder for**
 - elektronisk behandling av personopplysninger
 - manuelle personregistre
- **Loven gjelder ikke**
 - behandling personlige eller private formål (ikke tilsyn med privatpersoners utstyr)
 - Presse og ytringsfriheten, stort sett utenfor
 - opplysninger om juridiske virksomheter

Personopplysning:
opplysninger og vurderinger
som kan knyttes til en
enkeltperson

Behandling av
personopplysninger

Forbudt

EU: personverndirektiv 95/46

Behandlingsgrunnlag

Noen viktige grunnlag for lovlig å kunne behandle personopplysninger:

- Lovhjemmel
- Samtykke
- Ivareta en berettiget interesse som overstiger personverninteressen

"I gave him an offer he couldn't refuse"

Samtykke skal være frivillig, uttrykkelig og informert

I praksis betyr dette at enhver behandlingsansvarlig må ha et lovlig behandlingsgrunnlag.

Ansvar

Behandlingsansvarlig

- Ansvarlig (fengsel, mulkt, erstatning)
- Bestemmer formål og hjelpemidler
- Ansvar internkontroll:
- Ansvar for det en databehandler gjør
- Ansvar for hva som gjøres med innkjøpte program

Databehandler

- Behandler personopplysninger for behandlingsansvarlig. (datasentral)
- Har selvstendig ansvar for internkontroll og sikkerhet
- Skal behandle opplysninger som bestemt av behandlingsansvarlig

System og programvare - leverandør

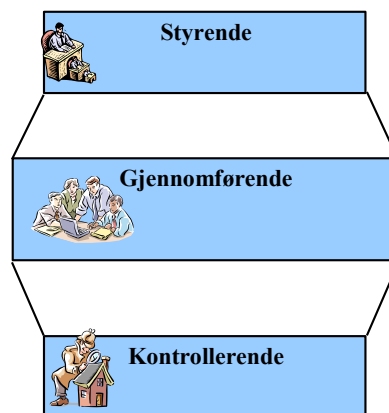
- Ikke underlagt selvstendig juridisk ansvar for personvern.

Ansvarsforståelsen er komplisert – Databehandler og systemleverandører underlegges ofte lite kontroll av behandlingsansvarlig på hva de gjør i systemer.

INTERKONTROLL kreves for alle behandlinger av personopplysninger og informasjonssikkerhet

- Krav om internkontroll vanlig i mange regelverk
 - Personvernlovgivning – helselovgivning – HMS ----
- Bygger på ISO – tankegang om kvalitetssikring
- Ledelsen har ansvar – oppgaver kan delegeres
- Internkontroll gjelder også sikkerhet etter risikovurdering

Noen sikkerhetsmomenter:

Personopplysningsforskriftens kapittel 2:

Sikkerhet bygger på risikovurdering og forutsetter dokumenterte rutiner og teknologiske tiltak for å oppnå tilfredsstillende sikkerhet for personopplysninger.

Spesielle utfordringer for matrikkel og grunnbok:

- At oppslag fra profesjonelle parter kun kan gjøres fra avtalte parter og av det personellet som utfører relevante oppgaver. (rett part krever teknologiske tiltak, mens det bør være tilgangsstyring for den enkelte ansatte (unngå MINID))
- Innsyn i egne data krever tilfredsstillende autentisering.
- Innrapportering til Tinglysning finnes det ikke nå løsninger som gir lovregulerte kvalifiserte signaturer
- Selvbetjeningsløsninger bør sikre seg for at det kun gjøres enketoppslag av personer og ikke programvare, foruten sikring mot "googling"
- Åpen internettilgang bør kun gis til opplysninger som ikke skal behovsvurderes.
- Husk at fødselnummer krever kryptering og kan kun utleveres ved sterke behov.

Uansett vil det være behandlingsansvarlig som får ansvaret for feil..

Overordnet om distribusjon:

Rapporten bygger på at Matrikkel og Tinglysing ikke har forpliktelser mot offentlighetslov og gjenbruksdirektiv – slik at anbefalinger er selvstendige behovsvurderinger.

Datatilsynet er for et åpnere samfunn:

- Det er viktig med åpenhet om offentlige prosesser og vedtak
- Men personopplysninger kun bør distribueres der dette har et saklig behov

Datatilsynet støtter rapportens hovedintensjoner:

- Distribusjon til markedsaktører gjøres via aktører som avtalereguleres.
- Distribusjon mot befolkningen på internett gjøres av kartverket selv med mekanismer som skal hindre misbruk.
- Opplysningene skal ikke brukes til markedsføring.

Opplysninger man gir til private gir den enkelte visse muligheter til å velge – mens opplysninger pålagt gitt til det offentlige bør håndteres med tillit og videreformidles med varsomhet da en enkelte har små valgmuligheter..

Matrikkel:

Mot profesjonelle aktører:

- Hovedreguleringen mot markedet via distributører kan ivaretar personvern.
- Distributører med krav om internkontroll ivaretar uklart personvernet
- Bruk av distributører som selvstendige behandlingsansvarlige gir utfordringer
- Tilgangsstyring hos profesjonelle brukere er en utfordring.

Mot publikum:

- Det er personvernfremmende at oppslag kun gjøres på enhet og bruk av forhindring av maskinell uthenting
- Kart og annet som ikke inneholder personopplysninger er i utgangspunktet utenfor personvernlovgivningen og gis god distribusjonsmulighet – men detaljer om eiendommer vil kunne knyttes til person og omfattes da av lovgivning.
- Det er ikke skille mellom saklig behov som tilgang til egne opplysninger og om naboer i forhold til den brede publikumstilgangen og dette er uheldig personvern.
- **En streng regulering overfor publikum er vesentlig omlagt uten at de klare behovene for dette ser ut til å være dokumentert og vurdert.**

Tinglysing:

Mot profesjonelle aktører:

- Hovedreguleringen mot markedet via distributører kan ivareta personvern.
- Distributører med krav om internkontroll ivaretar uklart personvernet
- Bruk av distributører som selvstendige behandlingsansvarlige gir utfordringer
- Tilgangsstyring hos profesjonelle brukere er en utfordring.
- Bruk av kopibaser er en personvernutfordring sammen med kvalitetsansvar

Mot publikum:

- Det er ikke skille mellom saklig behov som tilgang til egne opplysninger i forhold til den brede publikumstilgangen og dette er uheldig personvern.

I dag er personvernet ikke spesielt beskyttet spesielt ved at alle har tilgang – men gebyr har begrenset denne frie bruken – mens profesjonelle aktører har fått fjernet egen regulering fra Datatilsynet.

Noen andre detaljer:

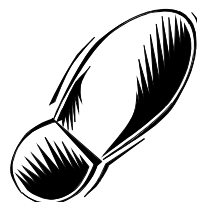
Om foreslått forskrift:

- Noen av rapportens konklusjoner er vagt ivaretatt i forskriften (maskinell tilgang)
- Kommunenes distribusjon på internett er uklarte - ikke personopplysninger?
- §4 om behandlingsansvar mangler – er dette nødvendig eller noe spesielt?

Andre personvernforemende tiltak:

- I matrikkel er det konkrete behov for detaljerte opplysninger om egne forhold og naboeiendommer som med fordel kunne krevet autentisering via sikkerhetsportalen - slik av enklere opplysninger kunne gis direkte på nett
- For tinglysning ville personvernet kunne styrkes om man benyttet teknikker fra statens vegvesen som inneholder en viss økonomisk terskel å overvinne (delvis videreføring av dagens løsning på attester)
- Det gis ikke egen hjemmel for distribusjon av folkeregisteropplysninger – dette kunne vært klarere uttrykt – heri ligger en mulig god løsning på hemmelig adresse

Datatilsynets høringskommentarer er ikke ferdig utformet – slik at dette er noen innspill om personvern etter en rask gjennomgang av rapporten.

**Takk for
oppmerksomheten!**

Spørsmål / Kommentarer?